

แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
The Guidelines for Participatory Development of Education
Administration of Mahamakut Buddhist University, Yasothon Religious
Study College

วิภาพรรณ อุปนิสากร* พิชชุ ศรีหล้า
Wipapan Uppanisakorn, Pichet Seelah
มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
Mahamakut Buddhist University Yasothon Buddhist College
E-mail: Wipa1822@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม และเพื่อข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย จำนวน 313 รูป/คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F- test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ LSD (Least-Significant Different) ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก การทดสอบสมมติฐานที่มีเพศ อายุ และการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อเสนอแนะควรมีการประสานงานกับชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงนโยบายการจัดการศึกษา และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น เชิญผู้ที่มีความรู้ในชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร

คำสำคัญ: การพัฒนา การจัดการศึกษา การมีส่วนร่วม

Abstract

This research article aims to study the development of participatory educational administration, to compare the guidelines for the development of participatory educational administration and to suggest the guidelines for development of participatory educational administration of Yasothon Religious College of Mahamakut Buddhist University. 313 lectures, staffs and students of Yasothon Religious College of Mahamakut Buddhist University were selected as the population and purposive sampling technique was employed. The questionnaire was used for data collection. The percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test were used for data analysis. The double difference was tested by LSD (Least-Significant Different). The research found that: in overview, the opinion on the development of participatory educational administration was at a high level. By hypothesis testing with different sex, age, and education, the opinions on the development of participatory educational administration were not different. It should be coordinated with the community leaders to clarify the educational policy and let the communities to participate in teaching and learning by inviting a local guest speaker which is knowledgeable about local wisdom.

Keywords: Development, Education Management, Participation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนดำเนินการจัดการศึกษาจัดการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด การมีมาตรฐานการศึกษา จะสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน ดังนั้น การมีมาตรฐานการศึกษา จึงนับว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายในกระบวนการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมไทย การศึกษาเป็นรากฐานของชีวิต ทำให้มนุษย์เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของครอบครัว ชุมชน สังคม และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย ดังเช่น พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ความตอนหนึ่งว่า “งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของชาติเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว ระเบียบบ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้น ด้วยว่าพลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามลงไปในทางความประพฤติและจิตใจ ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตก ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไปเราอาจจะเอาตัวไม่รอด ปราบฏกการณ์เช่นนี้ นอกจากเหตุอื่น ๆ แล้ว ต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษาด้วยอย่างแน่นอนเราต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของชาติ ซึ่งสำนันโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้สรุปสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวไว้ 8 ด้าน คือ “ด้านความเสมอภาคของโอกาสทาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพการศึกษา ด้านระบบบริหารและการสนับสนุนทางการศึกษา ด้านครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาในแต่ละด้านมีความเกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยงกัน เป็นเหตุและปัจจัยต่อกัน จะต้องดำเนินการปฏิรูปทั้งในด้านตัวป้อนกระบวนการและผลผลิต สถานศึกษาต้องพัฒนาและปรับปรุงบทบาทของตนเองโดยใช้การบริหารคุณภาพ เพื่อให้ผู้ปกครอง และ สังคม ยอมรับในผลผลิต ในที่นี้หมายถึง ผู้เรียนนั่นเอง”

วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ให้ความสำคัญในการทำหน้าที่ให้บริการทางด้านการศึกษาแก่นักศึกษาในเขตจังหวัดยโสธร และจังหวัดใกล้เคียง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวจะอยู่ที่ผลการพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะปัจจุบัน บ้านเมืองมีความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านสภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประชาชนในพื้นที่ทั่วประเทศไทยมีการศึกษาเพิ่มขึ้น วิถีทางการดำเนินชีวิตของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเหตุให้ต้องแสวงหาการศึกษาในสถาบันต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน การจัดการศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร ยังขาดการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของบุคลากร นักศึกษาเรียน และ ผู้ปกครองนักศึกษา รวมถึงการความสำคัญชุมชนท้องถิ่นน้อย ทำให้การจัดการศึกษาขาดการพัฒนาและการมีส่วนร่วม จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรมีหน้าที่รับผิดชอบการเรียน การสอน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของ วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการพัฒนา และด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และส่งเสริมการศึกษาของ วิทยาลัยให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา และมาตรฐาน การศึกษาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ โสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มี เพศ อายุ และการศึกษา ต่างกัน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ โสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ของวิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2. อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3. อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 313 รูป/คน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน
3. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ตัวอย่างการวิจัยที่ใช้ ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 313 รูป/คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 313 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) หาค่าอำนาจจำแนกและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.67–11.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) วิเคราะห์ด้วยค่า t-test (Independent Samples) และการทดสอบด้วยค่า F-test (One-way ANOVA) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยกับชุมชน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ที่เป็นเพศหญิงกับเพศชาย มีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยกับชุมชน ด้านการพัฒนาและด้านการประชาสัมพันธ์มีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยกับชุมชน ด้านการพัฒนา และด้านการประชาสัมพันธ์ มีความต้องการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน และอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

จึงมีข้อเสนอแนะการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมว่า วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ควรมีการประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานในชุมชน มีการประชุมระหว่างผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อชี้แจงนโยบายการจัดการศึกษา และทางวิทยาลัยควรให้บริการในด้านวิชาความรู้ต่างๆแก่ชุมชนเพื่อจะมีวิชาความรู้ เพื่อแก้ปัญหาในชุมชนของตนเอง และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น นำผู้ที่มีความรู้ในชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน

อภิปรายผล

ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากบริบทสภาพพื้นที่ศึกษาแตกต่างกันจึงทำให้ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองหล่อ พวงสุข (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านจานทองกวาววิทยา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ภายหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การประสานงานกับชุมชน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับความรู้ประสบการณ์ ด้านการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การประเมินการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน เมื่อโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน ชุมชน และโรงเรียนมีการพัฒนางานด้วยสัมพันธ์ภาพที่สูงขึ้น ความคิดเห็นของบุคคลภายในโรงเรียนและบุคคลภายนอกโรงเรียน เกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการปฏิบัติในกรอบงาน

6 ด้าน เกณฑ์อยู่ในระดับมากกล่าวคือ การดำเนินงานตามขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีระดับการปฏิบัติสูงขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นว่าชุมชนต้องการความร่วมมือตามกรอบงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์สองทางอย่างต่อเนื่อง งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนจะมีบทบาทต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วม จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นบุคลากรในชุมชน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และรู้สภาพปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนเป็นอย่างดี ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ในพื้นฐานที่การศึกษาคณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนมาก เนื่องจากคณะกรรมการโรงเรียนและคณะครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ศึกษาคณะกรรมการโรงเรียนเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีที่ทำการตั้งอยู่บริเวณโรงเรียน ทำให้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับคณะครูอย่างไม่เป็นทางการอยู่ตลอดเวลา อีกประการหนึ่ง คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ในชุมชน ทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ทั้งในการพัฒนาชุมชน การพัฒนาโรงเรียนมาก แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ยังมีแบบแผนการมีส่วนร่วมแบบเหลื่อมล้ำ (Imbecility Participatory Pattern) ที่เป็นแบบแผนการมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน (Partial Participatory Pattern) คือเป็นแบบแผนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีอำนาจ และทรัพยากรปานกลางในชุมชนซึ่งมีส่วนร่วมในลักษณะการให้ความร่วมมือ ร่วมงานและร่วมสนับสนุนในการดำเนินงานของโรงเรียนในฐานะผู้ดำเนินการ มากกว่าผู้ร่วมงาน มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการ และกิจกรรมของโรงเรียนอย่างมั่นใจ และมีอำนาจตัดสินใจในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม หรือการดำเนินงานได้บ้าง

ด้านการพัฒนา จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็เพื่อพัฒนาสถานศึกษา นักเรียน และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเวศ ฤาชากุล (2542) ได้ศึกษาปัญหาและการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นส่วนพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกส่วน โดยมีระดับการปฏิบัติงานด้านย่อย ที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ด้านการจัดกิจกรรมอาสาพัฒนา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัย และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ

ด้านการประชาสัมพันธ์ จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เผยแพร่งานโครงการให้ภายนอกได้รับรู้รับทราบอยู่เสมอ รวมถึงยอมรับข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ เพ็ญศรี ไชยวงษ์วัฒน์ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนเมืองหนองพอก อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า เมื่อโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามขอบข่ายของงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนและโรงเรียนมีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจากผู้ให้ข้อมูล ตามที่ไปสังเกตและสัมภาษณ์ ชุมชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวครูมากขึ้น จากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกมาและชุมชนเชื่อว่าชุมชนจะเจริญก้าวหน้าได้ดีต้องมี 3 องค์ประกอบ หรือที่เรียกว่า “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน 2) ชุมชนมีแรงศรัทธาในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งอยู่ในรูปการบริจาคของผู้ปกครองนักเรียนเพิ่มมากขึ้น 3) ชุมชนมีเจตคติที่ดีและให้ความสำคัญในบทบาทของตัวครูในการพัฒนางานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. วิทยาลัยควรเพิ่มบทบาทการให้บริการในด้านวิชาการแก่ชุมชนเพื่อจะมีวิชาความรู้ในการแก้ปัญหาชีวิตและสังคม
2. วิทยาลัยควรให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษา และการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น
3. วิทยาลัยควรบริหารจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของสังคม และจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมให้ดี

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1. วิทยาลัยควรพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เพราะปัจจุบันมีกลิ่นมูลสัตว์รบกวน
2. วิทยาลัยควรมีส่วนร่วมในการศึกษา เช่น การทำความเข้าใจ (MOU) ในด้านการให้บริการการศึกษา กับสถาบันหรือหน่วยงานอื่น
3. วิทยาลัยควรจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่เป็นความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร
3. ควรมีการศึกษาหลักสูตรการศึกษาของวิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร ที่สนองตอบความต้องการของสังคม โดยติดตามประเมินผลความก้าวหน้าทุกสิ้นปีการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ :

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษา.

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*.

กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี.

ทองหล่อ พวงสุข. (2546). *การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านจานทองกวาววิทยา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประเวศ ฤชากุล. (2542). *ปัญหาและการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เพ็ญศรี ไชยวงษ์วัฒน์, (2547). *การพัฒนาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนเมืองหนองพอก อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศิริการญจน์ โกสุมภ์. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปริญญาโท, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.